

Henryk Bogacki

"Synodales Prinzip : der grössere
Spielraum in Kirchenrecht",
Johannes Neumann,
Freiburg-Basel-Wien 1973 : [recenzja]

Collectanea Theologica 44/4, 194-195

1974

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

wypowiedzi Pawła VI oraz poglądów teologów po soborze. Problem *status activus* świeckich po Soborze Watykańskim II skupia na sobie coraz więcej uwagi, a opinie skłaniają się ku poszukiwaniu form udziału świeckich w ramach hierarchicznej struktury Kościoła. Postuluje się modyfikację kanonu 118 Kodeksu Prawa Kanonicznego (który tylko duchownych uznaje za podmiot władzy jurysdykcyjnej) w tym kierunku, by świeccy mogli uczestniczyć w jurysdykcji w ramach synodów czy gremiów synodalnych. Na tym odcinku jesteśmy świadkami wyraźnej ewolucji poglądów w stosunku do stanowiska zajmowanego przed soborem. Daigeler traktuje udział świeckich we władzy jako wynik naturalnego prawa przysługującego człowiekowi (*Mitbestimmung als Menschenrecht*), ale uznaje, że pełne wyjaśnienie funkcji świeckich jest możliwe dopiero po rozwiązaniu wielu problemów egzegetycznych, dogmatycznych i historycznych. Oczywiście rozprawa nie może dostarczyć takich odpowiedzi, ale stanowi wymowne świadectwo zmiany poglądów na tym ważnym odcinku eklezjologii.

Ks. Henryk Bogacki SJ, Warszawa

Johannes NEUMANN, *Synodales Prinzip. Der grössere Spielraum im Kirchenrecht*, Freiburg-Basel-Wien 1973, Verlag Herder, s. 120.

W przepisach prawnych zachodniego Kościoła katolickiego zachowało się aż do dziś wiele elementów synodalnych i kolegialnych, które przez wieki bywały spychane i tłumione przez dominujące tendencje monokratyczno-hierarchiczne. Sobór Watykański II rozpoczął proces „usynodalniania” Kościoła, co zbiega się z dążnościami do „demokratyzacji” wewnątrz Kościoła. Mimo pewnych podobieństw obu kierunków zachodzą między nimi istotne różnice. Synody nie są wyrazem woli ludu (ani ich skład, ani funkcjonowanie nie noszą charakteru parlamentarnego), ale zmierzają do osiągnięcia zgodności w wierze i postępowaniu, choć dążą do tego celu drogą mierzalnych dociekań i debat.

J. Neumann, znany kanonista z Tybingi, zajmuje się funkcją synodów i gremiów kolegialnych w Kościele. Daje krótki zarys sytuacji w Kościele pierwotnym, następnie ukazuje obecny stan: najpierw analizuje przepisy Kodeksu Prawa Kanonicznego dotyczące synodalnych i kolegialnych form organizacyjnych, potem przedstawia posoborowe przemiany. Jeśli chodzi o okres posoborowy, nie ogranicza się do referowania norm prawnych, ale szeroko omawia praktykę nowych zjawisk synodalnych (szczególnie w Szwajcarii, Holandii, RFN i NRD).

Zespoły synodalne i kolegialne jako organy doradcze i kierownicze nie są nowością sprzeczną z naturą Kościoła ani rewolucyjną inowacją, ale mogą przydać się do odświeżenia systemu organizacyjnego Kościoła jako pielgrzymującego ludu Bożego. Biskupi piastują w Kościele władzę i ponoszą odpowiedzialność, natomiast kolegialne rady i zebrania synodalne są w stanie im to ułatwić, gdyż nie tylko służą informacją i radą, lecz ułatwiają recepcję i wykonanie decyzji. Naturalnie wszystko zależy od sposobu korzystania z owej „zasady synodalnej”. Pozbawienie przez wiele wieków znaczenia w Kościele elementów synodalnych i kolegialnych, utrudnia obecnie należyty ich rozwój i właściwe zastosowanie. Takie wyjaśnienie nie powstrzymuje autora od stwierdzenia, że dotychczasowe formy organizacyjne synodalne i kolegialne realizowane po soborze — wskutek rozmaitych przyczyn — nie przynoszą spodziewanych rezultatów. Neumann jest słusznie przekonany, że jeszcze nie odkryto wszystkich możliwości tkwiących w synodalności Kościoła, tak owocnej w Kościele pierwotnym.

Konkretne próby ożywienia synodalności Kościoła napotykają na trudności. Należałoby szukać form sprawnego działania, gdyż np. wielość i róż-

norodność rad (zwłaszcza na Zachodzie) grozi przekreśleniem operatywności. Praktykę synodalną można udoskonalić. Kolegialność i synodalność zmierzają przecież nie do paraliżowania czy utrudnienia funkcjonowania władzy w Kościele, ale do jej wspierania. Podjęcie decyzji przez hierarchów nie staje się dzięki temu łatwiejsze, ale bardziej trafne oraz zyskuje akceptację, ponieważ rozstrzygnięcia stają się wtedy zrozumiałe.

Ks. Henryk Bogacki SJ, Warszawa

Kurzkommentar zu den Lesungen der Liturgie. 1034 Auslegungshilfen, Freiburg-Basel-Wien 1973, Verlag Herder, s. 424.

Thierry Maertens i Jean Frisque wydali obszerny, dziewięciotomowy komentarz do czytań mszalnych, przetłumaczony w krótkim czasie na siedem języków³. Zawiera obfitość materiału egzegetycznego i refleksji teologicznej, pożytecznych dla wyjaśnienia każdej perykopy.

Choć nowe czytania mszalne są używane od kilku lat, jednakże nadal zachowuje aktualność podstawowy problem, jak przybliżyć uczestnikom liturgii treść czytań biblijnych. Mimo wielkiego — w porównaniu z okresem przedsoborowym — poszerzenia zakresu czytań stosowanych w liturgii mszalnej, u wiernych bynajmniej nie wzrosła znajomość Pisma św. Nawet wielokrotne słuchanie niezrozumiałych tekstów nie wprowadzi w ich treść. Przystrojenie właściwego sensu stosunkowo łatwej perykopy użytej w liturgii, wymaga odpowiedniego wprowadzenia i wyjaśnienia. Jean Frisque wydał nowe dzieło pomocne w rozumieniu biblijnych tekstów czytań mszalnych⁴, przetłumaczone na niemiecki przez Marcellę Welte i wydane przez Verlag Herder.

Nowa książka jest skrótem wielkiego komentarza wymienionego wyżej. Dziewięciotomowe dzieło uwzględniało czytelnika obeznanego z biblistyką i teologią. Krótki komentarz zwraca się do odbiorców nie posiadających takiego przygotowania i dlatego rezygnuje z wielu ściśle naukowych wywodów. Do każdego czytania z liturgii mszalnej podane są najbardziej istotne wyjaśnienia ujęte zwięźle i komunikatywnie. Można je potraktować jako wprowadzenie poprzedzające czytanie mszalne albo posłużyć się nimi jako impulsem dla ułożenia homilii. Wielką zaletą małego komentarza jest kompletność — objęcie wszystkich niedziel i uroczystości cyklu A, B, C oraz dni powszednich roku I i II.

Książka stanowi niezbędną, dosłownie codzienną pomoc dla wszystkich duchownych sprawujących liturgię mszalną rzeczywiście z ludem.

Ks. Henryk Bogacki SJ, Warszawa

Anton GRABNER-HAIDER, *Semiotik und Theologie. Religiöse Rede zwischen analytischer und hermeneutischer Philosophie*, München 1973, Kösel-Verlag, s. 230.

W ostatnich latach, i to głównie w Niemczech zachodnich i USA, zaznacza się duży rozwój filozofii języka, który związany jest z takimi nazwiskami jak Carnap, Russel, Wittgenstein, częściowo Heidegger. Dotąd

³ *Guide de l'Assemblée chrétienne. Nouvelle édition entièrement refondue et mise à jour*, Tournai-Paris 1969—1971, Editions Casterman; tłumaczenie niemieckie: *Kommentar zu den neuen Lesungen der Messe*, Freiburg-Basel-Wien 1969—1972, Verlag Herder.

⁴ *Petit guide de l'Assemblée chrétienne*, Tournai-Paris 1972, Editions Casterman.